

Internet'te Türkiye

ROBI'nin kamerasıyla Ege'den başlayıp, Akdeniz'e doğru sıcak bir gezintiye ne dersiniz? Internet'te "http://www.public.iastate.edu/~ar/TURKIYE/turkiye.html" adlı adresten başlayan yolculuğunuz sıcak kumsalların fotoğraflarıyla ısınıp, turistik yerlerle ilgili açıklayıcı bilgilerle renklenir. Türkiye ve Turkey arasındaki farkı anlatan hikayeyi dinlediğinizde, Türkiye hakkında ne kadar çok şeyden haberdar olmadığınızı şaşkınlığa düşürebilir. Belki siz de ROBI'ye yardım edip bu bilgilerin yer aldığı sayfaları genişletmek isteyebilirsiniz. Neden olmasın? Bulduğumuz gezegen Internet olduktan sonra, böyle bir yolculuk için gerekli tek araç sınır tanımayan hayal gücümüz.

INTERNET'TE Türkiye'yi biz Türklerin dışında anlatanların olması, bizde de benzeri Internet servislerinin olması kadar güzel ve gelecek açısından da umut verici.

Birçoğumuz Internet'le birer kullanıcı olarak tanışırken, birçoğumuz da medya aracılığıyla bu kavramla tanışırılmış durumdayız. Artık birçok kartvizitte elektronik mektup adresleri telefon numaralarının altında yer alıyor. Birçok reklâm sayfasının köşesinde ilgili yerin WWW (World Wide Web) adresini görmek de mümkün. 1969'larda Amerika'da ARPANET'in (Amerikan Federal Hükümeti Savunma Bakanlığı'nın Araştırma ve Geliştirme Kolu DARPA'nın kendi taleplerini karşılamak üzere kurdukları ağ) oluşturulması ile bilgi teknolojilerinin temel taşlarından biri olan Internet'in ilk temelleri atıldı. Internet'in iletişim protokolü olan TCP/IP ile birlikte, ARPANET yerini 1990 yılı ortalarında bu yeni ikiliye bıraktı. ARPANET'in oluşumu aşamasında, şu an Internet'in sahip olduğu yaygınlığa ulaşacağını tahmin etmek zordu herhalde.

Türkiye'de ise Internet'in temelleri TÜVAKA (Türkiye Üniversite ve Araştırma Kurumları Ağı) adlı organizasyon tarafından 1980'li yılların başında yürütülen çalışmalarla atıldı. 1991 yılında bir proje olarak başlayan TR-NET'te (TÜBİTAK-ODTÜ işbirliğiyle Türkiye'de Internet çalışmalarını yürütmek üzere kurulan yapı), Türkiye'de Internet kullanımının yaygınlaştırılması yönünde çalışmalar yapıyor.

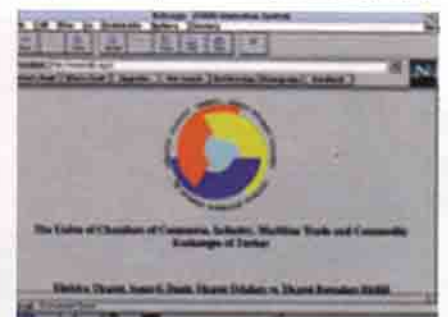
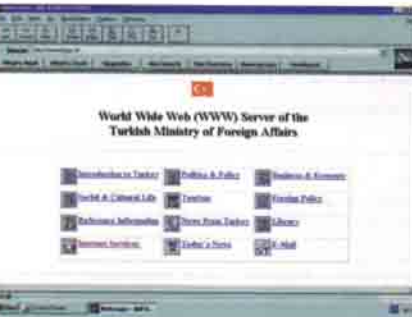
1995 yılı itibarıyla Türkiye'de yaklaşık 30.000 Internet kullanıcısının bulunduğu tahmin ediliyor. TR-NET istatistiklerine göre bunların yaklaşık 200 kadarı hem Internet'i kullanmakta hem de Internet servisleri sunmaktadır. Türkiye'de Internet kullanımı düğüm (node) adı verilen bu noktaların sundukları servisler ile artarken, kurum ve kuruluşlar bu yöndeki çalışmaları kendilerine dünyaya açılan birer pencere yaratmış durumdadır.

WWW'de herhangi bir yazılım (Netscape, Mosaic, Cello vb.) yardımıyla "Turkey" anahtar kelimesini vererek yapılan bir tarama sonunda belki ekrana ilk gelen sonuçlardan biri, hindili bir sandviç tarifi olabilir, ama biraz daha bekleyince "Turkey" ile ilgili hiç de

azımsanmayacak bilgiler ekranı dolduracaktır. Bunların başında, Iowa State Üniversitesi Araştırma Asistanı Robi Polikar'ın hazırlamış olduğu, Türkiye'yi "Medeniyetlerin Beşiği" olarak nitelendiren sayfalar geliyor.

Hemen sonra gelen tarama sonuçlarından biri de, Dış İşleri Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu sayfalar. Türkiye'nin, genel tarihinden iç ve dış politikasına, kültüründen turizmüne yönelik A'dan Z'ye bütün bilgilerin yer aldığı bir WWW sunucusu. Özellikle günün haberlerinden kısa özetlerin yer alması, birçoğumuza kahve yudumlarken gazete okuma keyfini tattırarak nitelikte. Sadece bununla kalmayıp, Türkiye'deki diğer Internet servis noktalarına buradan ulaşmak da mümkün.

Dış İşleri Bakanlığı'nın sayfalarıyla başlayan Türkiye gezimize isterseniz T.C. Merkez Bankası ile devam edelim. Merkez Bankası'na ait döviz alış ya da satış değerlerine bu servisten erişirken, yine Banka'nın kendi sistemini kullanıp istatistiksel bazı rakamlara erişebilirsiniz. Hemen peşinden isterseniz TOBB'un WWW sayfalarına şöyle bir göz atalım. 1995 Ekimindeki iş birliği tekliflerini, erişmek istediğiniz herhangi bir sanayi ve ti-

caret odasına dair bilgiler arasında sizi ilgilendirenleri ya da bugdayın en yüksek ve düşük birim fiyatını, TOBB'un veritabanında tarayıp bulabilirsiniz. Bunlar ticaretle uğraşanların hiç de yabana atabilecekleri hizmetler olmasa gerek.

Bir diğer örnek de üniversiteler. Türkiye'de yer alan üniversitelerin büyük bölümünün Internet bağlantısı şu an mevcut. Bazı üniversiteler sadece servis alır durumdayken bazıları da hem servis alıyor hem de servis veriyor. Üniversite sınavına girmeyi düşünen birçok kişi için üniversitelerin WWW sayfalarına göz atmak, yapacakları tercih konusunda bir ön bilgi verebilir. Üniversitelerin öğrenci hizmetlerinden, ilgili bölümlerin açmış olduğu derslere ve üniversitedeki sosyal yaşama kadar hemen hemen bütün bilgilere erişmek mümkün. Bilkent Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi gibi bazı üniversiteler kendi bünyelerinde yer alan kütüphanelerin bazı bölümlerini bütün Internet kullanıcılarına açmış durumdadır. WWW sayfalarına ya da Gopher'larına göz attığınızda üniversite çalışanı gibi kütüphaneciyi kullanma, hatta CD'leri tarayıp sonuçlarını birer dosya olarak kendi PC'nizde saklama olanağı olduğunu göreceksiniz. Ayrıca, üniversiteler bu konuda daha tecrübeli olduğundan, Internet'in daha rahat ve kolay kullanımına yönelik çalışmalar yürütmekteler. Bu çalışmaların başında, yurt dışında bulunan ve sıklıkla kullanılan bazı sunucuların düzenli olarak güncellenme kaydıyla yurt içindeki bir sunucuda tutulması (mirroring işlemi) geliyor. Böylesi bir çalışmada amaç, sınırlı olan yurtdışı çıkışının biraz da olsa yurtiçi trafiği kullanımını özendirecek şekilde azaltılması. ODTÜ, DOS ortamına yönelik bilgilerin ve yazılımların tutulduğu Simtel ve Cica adlı iki farklı, bir o kadar da popüler, sunucunun birer kopyasını kendi makinelerinde bulundurarak bu işin öncülüğünü yapmış durumda. Artık Windows üzerinde kurmak istediğiniz ve ücretsiz olabilecek herhangi bir yazılımı 'ftp.metu.edu.tr' adresinden ftp uygulaması ile daha kısa zamanda alıp kurabilirsiniz. Yine benzer şekilde yurt dışına çıkmadan WEB Museum 'http://www.metu.edu.tr' adresine aracı yazılımla bağlanarak Cezanne'dan Van Gogh'a

uzanan ressamların tablolarından oluşan koleksiyonu bir kez daha görme şansına sahip olabilirsiniz. Buna benzer uygulamalar diğer birçok üniversite tarafından da yapılıyor. Buna ek olarak birçok araştırma projesine destek veren TÜBİTAK da Internet kanalıyla işlevini daha da yoğun olarak sürdürmekte. Internet'in yaygınlaşmasındaki katkısının yanısıra TÜBİTAK'ın sunduğu hizmetler de oldukça önemli. Verdiği burslar ya da desteklediği projelere yönelik bilgilerin Internet'le erişilebilir olması daha geniş kitlelere seslenmesini sağlıyor. Bu arada, okumakta olduğunuz Bilim ve Teknik Dergisi'ndeki her ayın konu başlıklarının yer aldığı sayfalar da Internet'le görülebilir. Ayrıca elektronik ortamda iletilebilir formlar yardımıyla da Bilim ve Teknik'e abone olabilir, eleştiri ve önerilerinizi de daha hızlı bir şekilde dergi çalışanlarına ulaştırabilirsiniz.

İsterseniz gezimizi özel sektör tarafından hazırlanan sayfalarla noktalayalım. Tahmin edersiniz ki, Internet'i özel sektörün yoğun bir şekilde kullanması, Internet'in Türkiye genelinde yaygınlığını büyük oranda etkileyecektir. PC ve gerekli araç gereç alımı konusunda yapacağımız tercihler için BEST Ltd. Şti.'nin sürekli güncellenmekte olan sayfalarına göz atmakta fayda var. Bir yandan satışını yapmakta oldukları PC'den Workstation'a kadar bütün ürünlerin kataloglarını kanıştıran,

bir yandan Türkiye PC pazarı hakkında fikir edinebilirsiniz. Yine bu sayfalarda yer alan fıkralarla eğlenceli bir gün geçirirken, PC'nizde bazı kaçamaklar yapıp oynamak isteyebileceğiniz ilginç oyunları getirebilirsiniz. Artık sadece Internet bağlantısı olan yerlerden alışveriş yapmak gibi bir alışkanlık edinebilirsiniz. Benzer şekilde oluşturulmakta olan BILKOM A.Ş.'ye ait WWW sayfaları da MAC kullanıcıları için iyi bir referans olacaktır. Networking ürünlerinin satışı konusunda epey tecrübeli olan BİMEL A.Ş.'ye ait sayfalarda almayı düşündüğünüz ürünler hakkında geniş bilgi alırken, satış sonrası destek konusunda ne tür imkanlara sahip olabileceğiniz hakkında da bir fikir edinebilirsiniz.

Türkiye'de Internet ile ilgili gelişmeler, artık Internet'in yavaş yavaş yaşantımızın vazgeçilmez bir parçası olmaya doğru yol aldığını gösteriyor. Günden güne artmakta olan taleplerin karşılanabilmesi için daha iyi bir altyapı gerekli. Belki o zaman, Türkiye'de Internet'i kullananların sayısı yüzbinlerle ifade edilmeye başlar. Buna ek olarak Türkiye'de Internet'in konuşulur ve kullanılır hale gelmiş olmasında TR-NET, TUVAKA gibi yapıların yanısıra, bazı üniversitelerin (ODTÜ, Ege Üniversitesi gibi) harcadıkları zaman, emek ve parasal kaynakla sağladıkları katkıyı unutmamak gerekiyor.

Arife Vural

Türkiye'deki Bazı WWW Adresleri

ODTÜ <http://www.metu.edu.tr>
Ege Üniversitesi <http://www.ege.edu.tr>
Hacettepe Üniversitesi <http://www.hun.edu.tr>
Bilkent Üniversitesi <http://www.bilkent.edu.tr>
TÜBİTAK <http://www.tubitak.gov.tr>
TR-NET <http://www.tr-net.net.tr>
Dış İşleri Bakanlığı <http://www.mfa.gov.tr>
Millî Kütüphane <http://www.mktup.gov.tr>
GAP <http://www.gap.gov.tr>
PTT <http://www.epyd.ptt.gov.tr>
TOBB <http://www.tobb.gov.tr>
TC Merkez Bankası <http://www.tcmb.gov.tr>
BİMEL A.Ş. <http://www.bimel.com.tr/home/home.html>
BEST Ltd. Şti. <http://www.best.com.tr>
BILKOM A.Ş. <http://www.bilkom.com.tr>

